

Sygn. akt I CSK 710/19

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku M. W. i A. K.

przy uczestnictwie E. K. K. , T. C. K.

i J. K.

o dział spadku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki E. K. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 5 czerwca 2019 r., sygn. akt V Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w W., na skutek rozpoznania apelacji wnioskodawczyni M. W. zmienił postanowienie wstępne Sądu Rejonowego w G. z dnia 31 lipca 2018 r. i oddalił wniosek uczestników o stwierdzenie nabycia własności oznaczonej nieruchomości przez zasiedzenie.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestniczka E. K. K. wskazała przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Jej zdaniem, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i może zachodzić potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarga kasacyjna jest też oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd Okręgowy w W. , rozpoznając apelację wnioskodawców, zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w G., naruszając przepisy prawa materialnego i przepisy postępowania, co miało wpływ na wynik sprawy.

Skarżąca wskazała, że w sprawie zapadły dwa różne rozstrzygnięcia, przy czym przy wydawaniu orzeczenia przez Sąd Okręgowy doszło do wydania orzeczenia bez oparcia się o materiał zgromadzony w toku postępowania. Orzeczenie to godzi w poczucie sprawiedliwości i pozostaje w sprzeczności z wykładnią przepisów prawa materialnego, regulujących kwestie zasiedzenia nieruchomości. Skoro bowiem w ocenie Sądu Okręgowego w W., w przedmiotowej sprawie, mimo ustalonego stanu faktycznego, dotyczącego kwestii posiadania samoistnego i czasu jego trwania, nie można zastosować przepisu art. 172 k.c., to rodzi się istotne pytanie, czy w ogóle mogą zaistnieć sytuacje, w których nastąpi zasiedzenie udziału w nieruchomości należącego do innego współwłaściciela. Skarżąca powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i stanowisko doktryny podniosła, że zasiedzenie udziału jest dopuszczalne, także przez współwłaściciela będącego posiadaczem samoistnym całej nieruchomości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga

kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Z kolei powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie

o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m. in. postanowienia z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ., z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ., z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z dnia 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, nie publ., z dnia 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, nie publ.).

Skarżąca nie sformułowała zagadnienia prawnego, które jej zdaniem wymaga rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, nie wskazała przepisów, na tle których miało się ono wyłonić, ani też przepisów, które jej zdaniem nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Nie przedstawiła również jakiegokolwiek argumentacji jurydycznej wspierającej twierdzenia o wystąpieniu w sprawie zagadnienia prawnego oraz potrzeby wykładni przepisów. Wskazywana przez skarżącą okoliczność, że w sprawie zapadły dwa odmienne rozstrzygnięcia nie oznacza, iż zachodzi podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Żadnej z powołanych przez skarżącą podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może również w sprawie uzasadniać przytoczone stanowisko Sądu Najwyższego dopuszczające zasiedzenie udziału przez współwłaściciela. Z motywów bowiem zaskarżonego orzeczenia nie wynika, aby kwestię tę odmiennie ocenił Sąd Okręgowy. Uznał on natomiast, że w okolicznościach sprawy nie zostało wykazane, że L. K. rozszerzyła zakres swojego samoistnego posiadania ponad realizację uprawnienia wynikającego z art. 206 k.c. i uzewnętrzniła tę zmianę w stosunku do pozostałych współwłaścicieli. W orzecznictwie zaś Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że w sprawie o zasiedzenie udziału we współwłasności dążący do zasiedzenia współwłaściciel musi wykazać, iż rozszerzył zakres swego samoistnego posiadania ponad realizację uprawnienia wynikającego z art. 206 k.c. oraz że w dostatecznie wyraźny sposób uzewnętrznił tę zmianę w stosunku do współwłaściciela, do którego udział ten należał (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., III

CSK 184/10, OSNC-ZD 2012, Nr 2, poz. 24, z dnia 30 października 2013 r., V CSK 488/12, nie publ., z dnia 26 czerwca 2013 r., II CSK 581/12, nie publ., z dnia 8 maja 2014 r., V CSK 324/13, nie publ., z dnia 4 lipca 2014 r., II CSK 622/13, nie publ., z dnia 5 listopada 2014 r., III CSK 280/13, nie publ., z dnia 12 lutego 2015 r., IV CSK 251/14, nie publ., z dnia 10 lutego 2016 r., I CSK 55/15, nie publ., z dnia 25 listopada 2015 r., IV CSK 87/15, nie publ., z dnia 15 maja 2018 r., II CSK 6/18, nie publ. i z dnia 19 października 2018 r., I CSK 355/18, nie publ.). Niezbędne jest zmanifestowanie na zewnątrz woli odsunięcia pozostałych współwłaścicieli od współposiadania i współkorzystania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2014 r., V CSK 324/13). Istnieje także zgoda co do tego, że o samoistnym posiadaniu współwłaściciela nie przesądza samodzielne wykonywanie uprawnień właścicielskich, pobieranie pożytków czy też ponoszenie ciężarów związanych z utrzymaniem nieruchomości, w tym wykonywanie remontów zmierzających do zachowania rzeczy w stanie niepogorszonym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2010 r., III CSK 300/09, nie publ., z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 179/14, nie publ. i z dnia 10 lutego 2016 r., I CSK 55/15, nie publ.). Również fakt niewykonywania współposiadania przez innych współwłaścicieli nie świadczy automatycznie o samoistości posiadania współwłaściciela wykonującego władztwo, bowiem jest to uprawnienie współwłaścicieli, a nie obowiązek (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2013 r., V CSK 488/12, z dnia 26 czerwca 2013 r., II CSK 581/12, z dnia 8 maja 2014 r., V CSK 324/13, z dnia 5 listopada 2014 r., III CSK 280/13, z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 179/14, nie publ., z dnia 12 lutego 2015 r., IV CSK 251/14, z dnia 10 lutego 2016 r., I CSK 55/15 i z dnia 25 listopada 2015 r., IV CSK 87/15 i z dnia 15 maja 2018 r., II CSK 6/18). Kwestia dopuszczalności i przesłanek zasiedzenia udziału w nieruchomości należącego do innego współwłaściciela została zatem w orzecznictwie wyjaśniona a ewentualne i niesprecyzowane we wniosku wątpliwości skarżącej w tym przedmiocie nie mogą uzasadniać oceny, że podstawa z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. w rzeczywistości w sprawie wystąpiła.

Skarżąca nie wykazała również, że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia

z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.). Skarżący, który powołał się na podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym - jego zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestniczka ograniczyła się w istocie do stwierdzenia, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Analiza motywów zaskarżonego orzeczenia przy uwzględnieniu przytoczonego wyżej stanowiska judykatury oraz postawionych w skardze zarzutów nie pozwana uznać, że zarzucane Sądowi Okręgowemu naruszenia przepisów mają oczywisty charakter i prowadziły do wydania oczywiście wadliwego orzeczenia.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.